

Nro. 46.

A' FELS. R. TSÁSZÁRNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Decembernek 7-dik napján 1798-ik
estendőben.*

Török Birodalom.

Novembernek 16-dikánn indúlt Konstantziná-
polyból egy levél, melynek ennyiből áll, summás
foglatatja: — „

„Mint-hogy Gen. Bonaparte, a' több más egyéb
requisitziók után a' Cairo-béli házakra is feles
adót vetett, ez ott igen nagy nyughatatlanságra
gerjesztette a' lakosokat, melyhez-képpelt a' nép-
nek igen nagy sokasága a' *Mechkeme* (Tánats-ház)
előtt, nagy lármával öfzfe csoportozott. Minek-
utánna Gen. *Bonaparte* a' dólgot meg-értette, és

egy Generálissát, a' nép-zudulásnak le-tsendesítése végett, a' *Mechkemé*hez küldötte volna oly tzi-vadás támadott a' Frantziák és *Cairói* emberek között a' *Divánban* (Tanácsban), hogy végezetre erőszakra is került a' dolog, és a' Frantzia Generális, a' ki éppen *Berthiernek* tartatik lenni, egy pistoly-lövés által meg-ölettetett, 's a' véle együtt oda-ment minden Frantzia tisztek, valami 40-nig vagy 50-nig valók, meg-öldököltettek. Ezt a' környülállást *Bekir-Bascha*, a' Török Császári Baschá-nak még akkor *Cairóban* volt *Kyajája* (Titoknokja) hafzonra fordította, a' béketelenekből egy nagy sereget öfzfe gyűjtött, a' *Cajrói* Kastélyra reá ütött, azt el-foglalta, és a' benne lévő valami 500 fejekből álló Frantzia örző-sereget meg-öldökölte. A' városnak más szállásainn is dühösön reá rohantnak a' fel-támadott lakosok a' Frantziákra kik közül hasonló-képpen itt is 5 vagy 6 százan meg-öldököltettek. — Végezetre (irja továbbá a' *Konstántzinápolyi* tudósító) hogy *Bonaparte* ezen történet után *Boulack* mellett szállította légyen meg seregeit, és a' *Cairó* beli lakosokkal alkura botsátkozott.

„*Murat-Bey*, a' ki *Felső Egyiptomban* egy nagy tábort gyűjtött öfzfe, minekutánna a' *Bonapartétól* elibe küldetett *Desaix* nevű Generált meg-verte volna (melynek alkalmatosságával *Gen. Desaix* maga is el fogott esni) most már *Cairónak* nyomul.

„Továbbá, arról tudósította közelébről a' *Porta* a' véle mostanában szövetséges két *Udvaroknak*, u. m. az *Anglus* és *Oros* *Udvaroknak*, *Ministereiket*, hogy a' *Janninai Balcha Albániában* a' *Frantziáktól* ott el-foglaltatva volt három posztokat, melyek az előtt a' *Velentzeiek*' birtokaikban voltak, u. m. *Provesát*, *Voiniczát* és *Butrintót*, meg-támadván, azokat el-foglalta, és az ezen alkak-

matossággal el-hullott valami 300-ból álló Fran-
tziáknak fejeiket Konstantzinápolyba küldötte a'
hol azok, az ott való szokás szerént, a' közönsé-
ges nézés végett, a' *Séraly*' kapuja elibe fel-szurat-
tattak, &c. — (Az itt elő-hozott Egyiptomi törté-
neteket, mihelyest officiáliter olvashatjuk valahol,
magunk is lietni fogunk közleni olvasóinkkal.)

Spanyol Ország.

Ezen Országban igen szokatlan dolog vólt még
eddig a' himlő-bé-oltás: hanem, mint-hogy nem
régén ő Királyi Felségeknak a' leánya, a' Pármai
Infans Hertzeg Afzszony, a' természeti meg-himlő-
zés által igen veszedelmes állapotra juttatódott
vólt, ezen történet fel-indította ő Királyi Felsége-
ket, hogy minden többi gyermekeikbe beléjek ol-
tassák a' himlőt, a' mely példa kétség-kivül mások-
tól is követtetni fog az országban.

A' Spanyol Birodalom béli ugy nevezett Kas-
tiliai leg főbb Tanátsnak két tagjai, a' napokban
hirtelenséggel hivataljaikból le-tetettétvén, izámki-
vetésbe küldettettek, kik is az ez előtt egy idő-
vel izámkivettetett *Jovellanos* nevü Spanyol fő Mi-
nisternek, titok-barátjai vóltanak.

Az ólta, hogy *Gibráltár*hoz egy ujj Anglus tso-
port érkezett, és a' mi-ólta az is nyilván valóvá
lett, hogy Oktob. 22-dikénn ugyan onnét, 6 Linea
hajók, 2 Fregátok, 2 Brigantinok, és 18 transport-
hajók, 6000 Anglus katonákkal együtt, valamely
titkos expeditzióra ki-eveztenek légyen, a' *Beledá-
res* szigeteket félteni kezdették a' Spanyolok: mely-
hez képpelt a' *Karthagénai* kikötő-helyből egy Spa-
nyol fegyveres tsoport készül a' nevezett szigetek
védelmezésére oda által evezni.

Frantzia Ország.

A' Directorium néhány rend béli tudósításokat hirdettetett-ki közelébről a' *Redacteurben*, a' melyeket hadi Commissárius *Júlien*, *Egyiptomból* hozott: ki is egy útaxó-hajóval, Rosettából Oktober' 10-dikénn evezett-el, és Nov. 2-dikánn érkezett-bé a' *Livornói* kikötőthelybe. — Ezen ki-hirdettetett dolgok közzé tartoznak mingyár leg előll, hógy:— 1)szor. A' Frantzia seregek Aug. 28-dikánn *Közép-Egyiptomba* egész *Vostani* mellé elő nyomúttak. — 2)szor *Damiette* várofsába is Frantzia sereg szállott-bé. — 3)szor. Minekutánna *Alkam* várofsában, Adju-táns *Júlien*, az ötöt késérő 15 Frantziákkal együtt, meg-öldököltetett vólna, Gen. *Bonaparte* ezen várofsnak fel-prédáltatása- és fel-égettetése- iránt parantsolatot adott-ki — 4)szor. September' 22-diké-nek, mint a' Frantzia Respublika' fundáltatása' első napjának meg-inneplése végett, rendelések adat-tak-ki Egyiptomban mindenütt a' hól Frantziák vagynak. — 5)szor. A' Frantzia lovaság' számára még 2000 lovakat kivánt Gen. *Bonaparte* az Egyip-tomiaktól, és az országtól az Uralkodónak eddig adattatni szokott ajándékot is fel-kérte. — 6)szor. Meg-határozta, hógy a' tábor számára, hány te-vék és azok mellé hány emberek kivántassanak. — 7)szor Komiz-kenyérnek való liszt-örlés végett, mint már említettük, malmokat parantsólt tsináltat-ni, oly szoros határozással, hógy a' Fő-vezéreenn kezdve minden tisztek és köz-emberek' számára, ugyan azon egyféle kenyér süttettsék, 's-tsupán tsak az Ispotályokban légyen szabad más-féle szebb kenyeret enni.

Következnek továbbá a' *Redacteurben*: még egy magános Párisi emberhez írott levél — az után a' feljebb említett hadi Commissáriusnak *St. Julien*-nek egy levele *Livornóból* — 's-több egyéb apro-ságok. Ez a' *St. Julien*, a' többek után még egy

hónappal indúlt-meg Egyiptomból. Mind ezek szerént a' Frantziák' állapotjának Egyiptomban igen jónak kellene lenni — az ő *Alexandriánál* lévő hajós tsoportjok egészfzen bátorságos állapotban vagyon — a' *Mamelukok* egészfzen el-nyomattattak — a' *Beduin-Arabsok* ugyan eleinten egy tsupa *Vendei* orozva való tsatát folytattak az ott-itt kézre kerithetett 's-el-maradozott apró Frantzia tsoportotskákkal — ha tsak néhány lépést el-távazott vagy egy Frantzia a' seregtől, már az egyszeriben halál-fia vólt — hanem már most egész tsendesség vagyon — *Bonaparte* igazgatja egész Egyiptomot — 's beszéd vagyon már a' *Syriai* táborozásról is — a' 22-dik Septembéri innepnek celebratódása nagy pompával esett-meg — mindenüvé a' 3 színü zászlók vóltak fel-szurva — az Egyiptomiak mind a' Frantzia kokárdát viselik — az oda lett *Mamelukoknak* meg-maradott fiataljaikat a' Frantzia Batalionokba osztatta széljel *Bonaparte* — az Egyiptomi tartományoknak kormányozását a' Frantzia Generálisok között fel-osztotta, kik között mindenik egy-egy *Divánt* (Tanátsot) valósztott maga mellé az *Indigenák* (az ott született lakosok) között — a' tábor, a' mely ugyan a' nyár' végénn a' nagy héségekben a' szároz komokonn tett marschok miatt, nem keveset szenvedett, már most a' jó és szép idő által élelztödik — gabóna, riskása, narants, 's-egyéb e'-féle, elég vagyon, tsak hogy a' nép tunya és tudatlan — *Suezben* is Frantzia sereg vagyon — az *Alexandriai* tsatornát, a' mely arra való vólt régen, hogy jó vizet vigyen a' városba, helyre állitották a' Frantziák — mind azoknak a' *Swéd, Dánus, Görög, Cs. Királyi, Ragusai, Nápolyi, és Liguriai* hajóknak, a' melyek, a' Frantziáknak Egyiptomba való érkezésektől fogva, az *Alexandriai* kikötő-helyben maradni kénytelenitettek, most már az onnét való el-evezhetésre szabadság engedtetett, &c.

Anglia.

A' Londonból Nov. 13-dikánn indúlt tudósítá-
sok szerént, ott akkor közönségesen hitték, hogy
a' Frantzia Respublika: és az Indus Fejedelem
Tippó: között, szövetség légyen. Az erről szolló
bizonyságok a' *Bonaparte*' el-fogattatott leveleiben
találtattak-meg, sőt ugyan ezekben, az ő közöt-
tök lévő Szövetség-kötésnek formulájára is reá-
akadtanak. Hanem az Anglus Országgló-szék is már
régen meg-tette az ellenkező készületeket. — Nap-
keleti Indiába feles hadi erőt küldött — és *Tippo*
íránt is olyan eszközöket fog haladék nélkül elő-
vétettetni, a' melyek az ő Bonapárténak tett aján-
lásait tökéletesülhetni nem fogják meg-engedni.
— A' Napkeleti Indiai fundusnak betse azonköz-
ben, egy tdo-ólta erősen le-szállott.

Az Udvari Ujjság Londonban Nov. 13-dikánn
a' következő 29-dik Septembéri Nápolyi tudositást
tette közönségessé: — „

„*Sir James Saumarez* Sept. 26-dika tájjánn,
a' vezérlése alatt lévő hajós - tsopórtot, egy
Portugallus hajós - tsoporttal *Málta* alatt egye-
sitvén, az ott lévő Frantziákat meg-hivta, hogy
magokat adják-fel, és *Máltát* hagyják oda, A' *Va-*
lettai Frantzia Komendans nem fogadta-el ezen
meg-hivattatást, melyre nézve *Saumarez*, Máltának
bé-zárva való tartását a' Portugallus Admirálisra
Marquis Nizzára bizván, maga el-evezett onnét
Gibráltár felé. A' *Máltai* Insurgenseknek kívánsá-
gokra, sok munitziót, 1200 Flintát és ugyan an-
nyi kardot hagyott nékiek ott, a' melyeket *Abu-*
kirnál vettek-el az Anglusok a' Frantziáktól. Azt
erősitik a' Máltaiak, hogy a' *Valetta* várában lé-
vő Frantzia sereg, nagy szükséget lát.,,

Az említett Londoni Udvari Ujjság is elő-adta, hogy Admirál *Nelson* a' leg nagyobb örömmel fogadtatott légyen Nápolyban. A' Király is elejébe kotsizott, és a' *Vanguard* nevü Anglus Admirál-hajóra is fel-ment; a' meg-károsodott Anglus hajókhoz pedig minden segedelem mutattatott. Egymás-atán 4 Linea hajói és 2 Fregátjai eveztenek-bé *Nelsonnak* a' Nápolyi kikötő-helybe.

Az Elegyes Levelekből.

A' b. e. II-dik *Katalin* Császárné, 343 ujj városokat építettett a' maga ditsőséges uralkodása alatt a' temérdek ki-terjedésü *Orosz Birodalomnak* kerületében.

A' 13-dik Nov. *Londoni* levelek a' többek között, arról is emlékeznek, hogy a' Napkeleti Indiai Anglus kereskedő Kompániának *Aleppóban* lévő Agense, *Tooke*, arról tudositotta légyen ezen kereskedő társaságot, hogy a' Frantzia tábor, magával *Bonapartéval* *Cairó* várossánál, 18 ezer emberekből áll — és hogy Gen. *Berthier* a' *Syria* felé menő útan, *Cairótól* 45 mértföldnyi távolságra sántzóltta légyen el magát 12 ezer emberekkel, hogy az onnét felöll jöhető *Török* tábornak ellene állhasson.

Némely levelekből látjuk, hogy azok a' *Swéd*, *Dánus*, *Neapolitanus*, &c, hajók, a' melyekről feljebb irtuk vólt, hogy az Egyiptomi Frantzia fő vezér' rendelése szerént az *Alexandriai* kikötő-helyből szabadon el-botsattattanak vólna, az *Alexandriai* előtt álló Anglus hajók által onnét ki nem botsattatták a' tengerre, hanem a' kikötő-helybe ismét visszafra igazittattak, melynek azt az okát gondólják ugyan ezen levelek, hogy azokat azért akarta volna el-távoztatni Gen. *Bonaparte* a' kikötő helyből, hogy a' kenyér-évöket Egyiptomban kevesit-

tse, ellenben az Anglus hajók is azért küldötték őket oda vizsza, hogy annál több legyen Egyiptomban olyan ember, a' ki haszon tétel nélkül ott a' kenyeret fogyasztja.

A' Central-kormány-szék Gen. Bonapartéval együtt *Cairónál* vagyon, a' hól ő egy 5 személyekből álló fő Commiszió által viseltet gondot a' Beyknek és Mamelukoknak vólt vagyonyaikra.

Mind azok a' rendelései Bonaparténak, a' melyek a' *Redacteurben* közelébről ki-hirdettettek, ilyen *datum* alatt vóltak ki-adattatva: — „

„*Napkeleti tábor. A' Cairói fő hadi szállásról &c,*

Az a' rendelés, a' melyel *Alkam* várofsának meg-büntettetődését parantsólta *Bonaparte*, ilyen szókkal vólt írva: — „

„Tudósittatván a' fő vezér a'-felöll, hogy *Alkam* várofsának lakossai, *Adjutáns Julient*, és az ötöt késérő 15 Frantziákat, meg-öldökölték, parantsólja, hogy ez a' város fel-égettessék. —

„Gen. *Lánus*, egy posta hajónn, és öt száz emberekkel, induljon-el, és ezen rendelésnek bé-töltetésére mennyen *Alkamba*. Minden marhát és gabonát, melyet ott talál, rakafson hajóra, és azt a' Respublika számára confiskálja. —

„Ha véghez viheti, hogy a' *Scheikkokat* árestálhatja, mint kezeseket hozza *Cairóba*; a' várost botsálsa prédára, úgy, hogy egy ház is benne épen ne maradjon; azután egy Hirdetési adván-ki a' szomszéd városokban, tételse közönségessé, hogy *Alkam* várossa azért égettetett legyen fel, hogy

a' Frantziákat, a' kik a' *Nilus* vizénn hajónn mentek, meg-öldökölte.

A' 22-dik September' innepének celebráltatásáról ki-adatott rendelés szerént, az *Alexandriai* ör-ző-sereg, a' *Pompéjus'* oszlopa mellett celebrálta ezt az innepet — ekkora vólt határoztatva annak a' rendelésnek bé-tölttetése, hogy mind azoknak a' Frantziáknak neveik, a' kik *Alexandriának* el-foglaltatódásakor meg-hóltanak, a' *Pompéjus'* oszlopára-mettzelsének-fel, a' melynek tetejére Frantzia zászlónak kellett fel-szerattatva lenni — és a' *Cleopatra* temetője illumináltatott. *Cairónak* *Bequirs* nevü piatzánn egy 7 oldalu pyramis állitódott-fel, melynek 5 oldalainn az Egyiptomot el-foglalt 5 Divisiókból el-hullott embereknek, a' 6-dik oldalánn a' tengeri tsatában el-esteknek, a' 7-dikenn pedig, a' General Stábból, a' lovasok =, ágyuzok = és Indzsinérek = között el-hullottaknak neveik, olvaftattak.

Veronából Nov. 12-dik napjann: — „A' Frantziák mig birták ezt a' Vároft; temérdek sok kárt tettek benne. A' hadi-hajókat el nem takarították ugyan mind egygyig, hanem haszon-vehetetlenné tették az által, hogy a' mint ezek a' hajók a' szárazon vastag gerendákonn (vagy fa-to'pokon) feküsznek, a' közepek alatt való gerendákat kihúzták alóllok, 's így a' nehéz hajók, derékban mind meg törtek.

Frantzia Anecdóták: —

„Egy perben levő Chauvin nevezetü Kalmárt arra itéltek a' Birák, hogy minden ingó bingó jószágát (mobilia) kótyavetyénn adják-el, 's úgy fizessék ki a' felperes másik Kalmárt. De Chauvin kész vólt inkább a' maga házát fel gyújtani, azt minden jószágaival együtt hamuvá tenni, mint sem az ellenségét nyertesnek látni. Sőt egy hordó olajt,

's egy rakás puskaport úgy tett a' Izomfédjának (a' ki az ellenségével tartott) háza mellé, hogy azok által az is tüzet kapott, 's porrájégett. A' mi több, magát is a' tűzbe ölte. — Egy Párisi napfzamos meg vetvén Feleségét, a' ki még tsak húsz esztendő ifju személy vólt; egy más személyre való nézve, Wisnik nevű Biróhoz ment, hogy előtte el válljon tőle. Az ifjú Feleség könyves szemmel esedezett mind az Urának, mind a' Birónak is, hogy szégyent ne tegyenek rajta. A' Birónak meg-esik a' szive a' derék Afzszonyon, 's igyekezett a' Férjét reá beszélleni, hogy álljon el fel tett szándékától. De haszontalan vólt minden igyekezete: a' midőn más hangonn kezdett végre beszélleni, jelentvén néki, hogy éppen nem hajolhat könnyen a' kívánságára, 's azért nem is siethet annak tellyesítésével. Ezen nyilatkoztatásra, a' napfzamos, mint valamely meg örült, kélt kap, 's a' Biró' mejjébe üti. Megént ki húzza, és azon még véres késsel keresztül verte a' Feleségét is. — Egy Lafforgue nevű Toulousi Lakos, estve hazamenvén, a' gráditson agyon lövetett a' 33 esztendő Fiától, ki mindenkor mindenkor nyilván való ellensége vólt az édes Attyának. El fogattatott, és halálra ítéltetett a' sok reá esküdt tanák' vallására. Ő azonban, utólsó szempillantásáig se' akarta vallani a' gyilkosságot.

Magyar Ország.

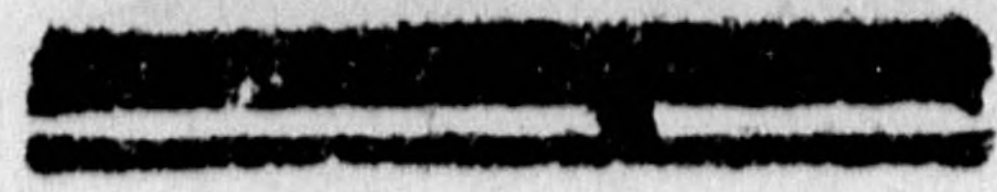
N. Váradról: —

Nem régiben nállunk ilyen rendes Casus történt: El-mentek egynéhányan a' nem meszse lévő mezőre vad Rutza vadászat végett, minekutánna a' Rutzát löttek, azokkal haza felé indulván ugyan a' Városhoz közel a' Kerezs vizében halászó Emberekre akadtak, kiknél is szép halakat látván a'

Vadászok, azok között a' 2 Rutzának ugyan két hallal való fel tserélését kérték vala az Halászoktól, meg is nyerték azt, 's 2 hallal, egyikkel tudni illik kisebbel, a' másikkal pedig egy nagyobb hasas Hartsával, fell váltván a' 2 Rútzt, midőn azokkal szállásokra, Nagy-Váradra haza mentek volna, először is az hasas Hartsa fell bontásához kezdvén, abban egy tűzöre találtak, melyet felnyitván, 25 Rf.tot leltek benne. Mely drága 2 Rutza vólt az, hogy 2 halért, 's 25 Rh. forintért adhatták el a' Vadászok az Halászoknak. Ha mindenkor ilyen szerentse követné a' Rutza-vadászokat; azokkal való vadászatot a' kereskedésre leg jobbnak, 's érdemesebbnek itélném lenni.

Győrből: —

„Nálunk a' gabona-kereskedésnek az idén ugyan nem leg jobb éppen, hanem elég szenvedhető folyamata vólt, a' mit az itt ujjannon épített számos hajók nyilván bizonyítanak. Nálunk 1797-ben egy ujj hajó sem építettett, a' majd mulandó esztendőben pedig már 15 v. 14 nagy gabona-szállító hajók botsáttak a' Dunára. Mely tetemes hasznót hajtson ez a' kereskedés városunknak, sőt hazánkunknak, mint-hogy a' gabona innét, a' fel-földre a' Nemetek közzé hordattatik, hozzá lehet csak a' következőből is vetni. Gabona-hordó hajó t. i. vagon Győrött 40, Komáromban is egy ennyi; melyek között esztendő folyta alatt mindenik fordul közép-szám szerént 4-gyet (t. i. néha többet, néha kevesebbet); egyre fel-raknak kereskedőink, általjában vévén 6-tól fogva 8 ezerig való Posonyi mérőt; melynek minden merőjénn már a' tsupa nyereség, 1, 2, 3 — 5, 6, 's-néha 10 garas. Nem is különös történet nálunk, hogy néha egy hajós legényből sok ezerekkel bíró kereskedő válik. Tudni való dolog mindazáltal, hogy

nagy vigyázás és hofzszas tapasztalás kívántásék ahoz, hogy valaki a' hajós-kereskedésnek számtalan tsinnyait ki tanulhassa.

„Másik főbb része az itt keresztül hordattatni szokott kereskedő portékáknak a' pamut, a'-mely hasonló nagy, 's-többire fedetlen hajókonn hordattatik-fel éppen eddig a' vizenn. Sept. 1-ső napjától fogva, 16 ily hajókról rakatott szekerekre nálunk a' pamut; mely teréhnek tsak igen kitsiny része vólt gyapju. Tész ez, egy hajóra 2000 mázsát számlálván, 32 ezer mázsát, melynek árra, fontja 1 forintra tétettétvén, 3,200,000 forint.

„Pápától egy óra távolságra *Takátsibann*, bizonyos *Ráth Sámuel* Posonyi hazánkfia egy kitsiny Fábrikát támasztott, melyben a' *Waid* és *Krap* nevü festő füvekből, kék festéknek való gombótzokat készít. Portékájának nagy része *Posonyba* és *Morva* országba vitettetik. Eddig esztendőnként mint-egy 300 má'sát készített, és má'sáját 10 forintonn adta. Egy darab földet *Pápa* várofsától árendált-ki, a' melyen a' fenebb irt *Waid* nevü festőfüvet nagy elő-menetellel termeszti. Azt vallja maga, hogy portékájából elegendendöt nem tud termeszteni; melyre nézve feljebb *Posony* felé még szándékozik egy hasonló mőhelyet fel-állítani, hogy a' kettőbenn olztán esztendőnként mint-egy 1000 má'sányit készithessen.

„A' napokban ilyen czimü ujj munkátska akadt kezembe: A' Csigány nemzetnek igazi Eredete, Nyelve, Történetei, most leg először hofzszas felejdékenységből, világofságra hozzattak és rendbe szedettek, E.(nesey) G.(yörgy) Nagy Győr vidéki Magyar által, Komáromban 1798. 39 l. kis 8-drb.

„Itt most nyomtattatik egy: *Rövid Deak Grammatika*, írta tanítványai' számára Németh László, Györi Ev. Professor, 's-az Erd. és Sopr. M. Társaságoknak tagja.

„Közönségesse való tetelt. érdemelnek továbbá még a' hazánk' virágzásának elő-mozdítására tartozó következő meg-jegyzések: — A' le-folyt Novembernek elejénn vagy Oktobernek végénn a' folyó esztendőbenn, az első leány Industriális Iskola álla-fel hazánkban, vólt Gyonbi Prédikátor T. T. *Halásy Mihály* Ur' igazgatása alatt. — Atal-jában szollván, a' Soproni Ev. Gyülekezet igen jeles példáját adá ujjanton a' gyermek' nevelését tárgyazó intézeteknek jobbitásában; alatt, a' nemzeti Német oskolákon kezdette az igazittást, 's-azoknak vezérlésekhez, a' leg ujjabb tapasztalásokban és igazságokban jól jártas, és a' Német országi fő oskolákról nem rég vissza tért jeles tudományu fiatal férjfiakat állitván.“

*

*

*

Kafsáról Nov. 11-dikénn: — „Az ide való Királyi Districtuális Convictusnak fel-állítása ma ment véghez nagy pompával. A' 9. órakor tartott nagy Mise után mind az Akademiához, mind pedig a' Gymnasiumhoz tartozó Ifjúság, a' Professorokkal együtt a' Convictus' épületébe ment szép rendben, a' hol Báró *Salhausen Mórítz*, Districtuális Direktor Ur, mint Királyi Kommissárius, egy szép beszédet tartott az igen számosan özfze-gyült Halgatókhoz, melyre Fő-Tiszt. *Klobusitzky* Szepesi megyebéli Kánonok Ur, és a' fel-állott Convictusnak Régense hasonló erejü beszéd'el válaszolt. Ez után gazdag ebéddel meg-vendégeltettek minnyá-

jan a' Profefsor Urak, és a' Városnak Elökelo Lakosai. Már hatvanra megy a' Convictusban lévő Ifjaknak száma."

Erdély ország, leg főbb és érdemesebb Nagyjai között el-vezte egyet moltanában: a' mely szomorú történetről ilyen tudositást olvasunk: — „A' Státus, az Eklésia, és Tudományok, nevezetesen pedig Erdély ország, igen érezhető kárt vallottanak. Titok Tanáts és valóságos Guberniális Consiliárius, Német Ujvárnak örökös Ura, Vas Vármegyének örökös Grófja, Erdélyi Püspök Gróf *Batthyan Ignác* Ur ö Exc.ája, valami lábánn lévő seb-béli fene miatt, *Kolosvár* városában, a' mult Nov. 17 dikénn, ki-múlt a' világból. Világra való származását, 1741-ben Jul. 30-dikánn, hajdoni Titok Tanáts és Septemvirális Assessor Gróf *Batthyan Imre* adta vólt a' boldogútnak. Erdélyi Püspökségre 1781-ben emeltetett vólt. Mint Litterátornak, és a' Litteratura elő-mozdittójának emlékezetét, halhatalanná tette, az ö rész szerént ki-nyomtattatott rész szerént már nyomtatás alá által adatott írásainn kívül, az a' nagy szivűség, mely szerént a' folyó esztendőben Jul. 31-dikénn, egy 30 ezer forintokonn vásárolt Bibliothekáját, egy drága ahoz való Instrumentomokkal rakott tsillag-vigáló tornyát, az ennek fenn-tartatására rendeltetve lévő 38 ezer forintokból álló fundussal együtt, közönséges házon-vételre az országnak ajándékozta. Hanem, az ö halálának első szempillantásiban, a' mikor az emberről való meg-emlékezésnek szokta a' Litterátorról való emlékezet engedni a' helyet, fontosabbnak tettszik lenni, a' boldogútnak szelid természetére, ki-nyúlt szivűségére, részre hajlást nem esmert egyenességére, jóságára, és a'

szenvetű szegénységnek fel-ségellésére törekedő munkás hajlandóságára való vilzsa emlékezés. — Maga minden kötelességeinek pont-szerént való telyesítője lévén, szorólsan a' Sz. Pál' parantso-latjához: *A' böjtölő ne itilje-még a' maga evő ba-rátját*, tartotta magát, melyhez képpelt másokhoz bölts és engedő emberi szeretettel viseltetett. — (Nyomtatásban lévő munkái ezek: *Agamantis Palladii Vindicicæ diplomatæ S. Stephani Monti Pan-nonici concessi; Acta & Scripta S. Gerardi; Serie Episcoporum Chanadiensium; Leges ecclesiasticæ Hungariæ T. I, II.* — A' nyomtatásra kész, és már az Erdélyi Historiai Tudós Társaságnak által adott munkája, ez. *A' Kárdinális Martinusius' Frocessusja*; sok hozzá-adásokkal meg-bövittetve.

Hiradás.

A' Szombathelyi Seminariumban Sz. Irált ma-gyarázó Professornak, Tiszt. Czuppon György Ur-nak a' Deák Vulgata Editio védelmezésére, ké-szített munkája ezen titulus alatt: *Vindicicæ Vulga-tæ Editionis Bibliorum*, 8. nagy rétetben, 82. árku-s-ra, két kötetben, találtatik Posonban Schweiger András, Sopronban Pfuntner Mátyás, Pesten Wein-gand Könyv-árosoknál, az ára 2 forint. Leg fő-képpen azt erősíti a' Szerző, hogy sé uj fordítás-ra, se a' mostani 'Sidó, és Görög textusra nints szükségünk, hanem elegendő a' religio dolgaiban a' Deák Vulgata. Végtére az utólsó szakaszban he-lyes, és hasznos módot mutat. a' napkeleti nyel-veknek a' Semináriumokban szerentsés elő-mozdi-tásában:

~~XXXXXXXXXX~~
Elő Tudósítás.

A' Magyar szó-tárak közül, még mind eddig leg-tökéltebbnek találtatott az az egy, melly e' tzim alatt: *Dictionarium Latino-Hungaricum, et Hungarico-Latino-Germanicum 's. a'. t. Auctore Francisco Páriz-Pápai, locupletatum per Petrum Bod.* Szebenben 1782-ben közre-botsáttatott; 's olly kedvesen vétetett a' Magyar haza-fiaktól, hogy annak ki-adója el-tökéllette magában, azt újra ismét sajtó alá tenni. E' második nyomtatás nem-tsak külső-képpen a' papirosra, nyomtatásnak tsinofságára, és árának türhetőségére nézve nem lészzen az elsónél alább való, sőt a' ki-adó meg-akarván a' tudósoknak kívánságát előzni, hogy azt belső érdemére nézve betsesebbé, 's hasznosabbá tehesse, annak Magyar Deák 's Német részét, még egy Német részfel meg-szaporítani igyekezik. Az itten tsak rövideden érdeklött környül-állásokról rövid idő alatt bővebb tudósítás fog-következni; elég légyen most rövideden jelenteni, hogy hihetőképpen az egész munka fél esztendő folyta alatt világosságra fog-jönni, annyival-is inkább, mivel ama a' tudományoknak, 's haza nyelvnek elő-mozdításában fáradhatatlan Pozsonyi, et Pesti Könyv-nyomtató *Füskúti Landerer Mihály* annak egy részét fogja ki-nyomtatni. *Szeben 3-dik November 1798.*

Hochmeister Márton

Kormányozó szék Könyv-nyomtatója.